

En muslimsk artist på en konsert i Malaysia. Foto: Irwandy Mazwir

Mattias Gardell: Islamofobi
309 sid
Leopard Förlag 2011

Just när jag i somras läste Mattias Gardells bok kom de fruktansvärda nyheterna från Norge. Den högerextreme terrorist som utförde dåden i Oslo och på Utöya hänvisade till ett hot från islam mot Europa. Han ville skrämna ner dem som är för kulturell mångfald. Han ville skada dem som han ansåg förrått Norge och Europa till, främst, muslimer. Han kallade sig till och med korsridhare. Just sådant här handlar Mattias Gardells bok om. Hur en europeisk skräck för islam och muslimska folk odlats fram av vissa grupper i deras försök att förgifta atmosfären i Europa. Och vad detta kan leda till. Han påpekar att det islamofobiska fenomenet inte alls är nytt utan har djupa rötter i Europas kristna historia. Från de medeltida ”turkbrevens” krigspropaganda till dagens ”terroristexperter”, vars ofta svepande omdömen sprids i tv och kvällstidningarnas massupplagor.

Snabelskor och naveljuveler

Mattias Gardell går noga igenom den förvrängda bild av islam och muslimer som finns i populärkulturen, inte minst i de filmer som kom redan

Populistgrupper i hela Europa, inklusive Sverigedemokraterna, sprider idag en stämning av mistänksamhet och hot kring invandrade som är muslimer. På 30-talet var det judarna som pekades ut. Mattias Gardell, professor vid Uppsala Universitet, konstaterar i sin nya bok ”Islamofobi” att det finns en koppling mellan dagens islamofobi och gammal antisemitism.

Bilden av islam är förvrängd

under tidigt 1900-tal. I filmer som *The Power of the Sultan* kunde vita manliga skådespelare utrustas med hela Ali Baba-kit: snabelskor, kaftaner, kurviga dolkar, magiska lampor och svarta lösskägg. De kvinnliga skådespelarna fick istället klä ut sig med naveljuveler, florslöjor och bjällror. Handlingen i dessa filmer går ofta på temat ”ondskefulla bruna muslimer som skändar och/eller kidnappar vita skönheter vilka räddas av tappra vita män”, konstaterar Mattias Gardell.

Underlägsna européerna

Islamofobiska och antisemitiska idéer är förvånansvärt likartade. Från föreställningar om den ”mäktige världsfjenden”, farlig genom sin storlek, till den invandrade, sammansvurna, konspirerande förrädargruppen som på sikt hotar att ta över samhället och göra det till något annat än det var.

Från medeltiden och framåt följdes på den grunden i Europa häxor, kättare, katoliker, romer och judar. Medeltidens propaganda fokuserade kanske främst på skillnader i religion. I början av 1900-talet kombinerades detta med kulturevolutio-

nismen: tanken att det finns en utvecklingshierarki där människor från Afrika, Amerika och Asien, inklusive Mellanöstern – i olika avseenden och på olika sätt – är genetiskt och civilisatoriskt underlägsna européer. Under medeltiden blev resultatet religionskrig. I modern tid ledde det bland annat till Förintelsen.

Det är, hävdar Mattias Gardell, i detta perspektiv vi måste se kraven på förbud mot minareter och slöjor samt diskussionen om koranskolor, moskéer och muslimsk invandring. Som outtalad grund i debatten finns ofta ett sådant rasistiskt skillnadstänkande. I dess spår följer Säpo-kontroller, kartläggning och åsiktsregistrering som ofta drabbar muslimer. Ibland verkar det som om vi blivit så avtrubbade att vi inte ens försöker hitta fakta bakom svepande påståenden om muslimer, utan obetänksamt tar dem för gott. Var och en som vill förstå sin samtid bättre än så, och dessutom arbeta för att göra framtiden ljusare, bör lyssna till vad Mattias Gardell har att säga.

Henrik Persson